Voorstel principebesluit regionalisering Zeeuwse milieustraten

(versie ten behoeve van consultatie raden Zeeuwse gemeenten)

Inleiding

Eerder bent u geïnformeerd over het onderzoek dat namens het O.L.A.Z. is uitgevoerd naar de toekomst van de milieustraten in Zeeland op het gebied van milieuwetgeving, kostenbeheersing en de doelstelling tot het reduceren van de hoeveelheid ongesorteerd brandbaar afval. Op 8 april 2021 is uw gemeenteraad op de hoogte gesteld van het onderzoeksrapport van Royal Haskoning DHV (Hierna: RHDHV) door middel van de memo/nieuwsbrief Ontwikkelingen Zeeuwse Milieustraten. Daarnaast zijn de resultaten van het onderzoek en mogelijke wijzigingen gepresenteerd tijdens de regiobijeenkomsten voor raadsleden en bestuurders in het najaar van 2021.

In dit voorstel wordt u gevraagd een zienswijze naar voren te brengen over het principe van regionale spreiding. Als basis dient daarbij het onderscheid in het voorzieningsniveau van de huidige milieustraten zoals omschreven in het rapport van RHDHV. Doel van dit besluit is om te bepalen of het principe van regionale spreiding door de individuele gemeenten wordt ondersteund voordat er hoge kosten worden gemaakt voor nader onderzoek en uitwerking tot regionale spreiding.

Aanleiding

Vanuit de Wet milieubeheer is iedere gemeente verplicht om een milieustraat te hebben waar inwoners hun afval kunnen brengen. Een gemeente mag ook een milieustraat oprichten in samenwerking met een buurgemeente(n). Behalve deze wettelijke verplichting zijn er ook andere redenen waarom gemeenten milieustraten inrichten:

- *Milieu:* bevorderen van de scheiding en het hergebruik van afvalstoffen[1];
- *Serviceverlening:* verbeteren van de aanbiedmogelijkheden voor gescheiden afvalstoffen;
- *Kosten:* verminderen van de kosten. Het laten brengen van afval is goedkoper dan het ophalen, en de verwerking van gescheiden afval is goedkoper dan van ongescheiden afval.

[1] In Zeeland hebben alle gemeenten zich in 2018 gecommitteerd aan de VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstelling: het streven naar 75% scheiding van huishoudelijk afval in 2025, met maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar. Daarnaast 50% minder gebruik van grondstoffen in 2030. Terugdringen van de hoeveelheden (grof en fijn) huishoudelijk restafval (o.a. door het uitsluiten van illegale aanlevering van bedrijven en toeristen) door het afval beter te scheiden. Behalve gemeentelijke beleidsmaatregelen op het fijn huishoudelijk afval (zoals diftar, laagfrequente inzamelen restafval, overige gedragsprikkels) speelt het inzamelen van grof huishoudelijk afval op milieustraten een rol bij het behalen van de VANG-doelstelling. De hoeveelheid niet-sorteerbaar grof brandbaar afval is in 2021 circa 26 kilo per Zeeuwse inwoner per jaar.

Naast bovengenoemde VANG-doelstelling wil men landelijk een perspectief schetsen voor een toekomstbestendige, duurzame economie, ook voor toekomstige generaties, Nederland circulair in 2050. Concreet betekent dit dat in 2050 grondstoffen efficiënt worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. Hiertoe moet niet alleen de hoeveelheid restafval worden beperkt maar dit geldt voor alle afvalstromen. Circulaire ambachtscentra hebben een grote rol in dit proces. Binnen een circulair ambachtscentrum wordt samenwerking tussen milieustraten en kringloopwinkels gestimuleerd waardoor er minder herbruikbare producten laagwaardig worden hergebruikt of in afvalovens terecht komen. Met deze doelstelling op grondstoffengebruik sluit Nederland aan bij het ambitieniveau in vergelijkbare landen.

Om in beeld te krijgen op welke wijze het O.L.A.Z. uitvoering kan geven aan eerdergenoemde opgaven heeft RHDHV in opdracht van O.L.A.Z. verkennend onderzoek gedaan naar de toekomst van de milieustraten in Zeeland.

Enkele conclusies van dit onderzoek zijn:

- Omdat de milieustraten in Zeeland vrij toegankelijk zijn voor zowel inwoners, bedrijven als toeristen, worden er aanzienlijk meer kilo's grof huishoudelijk (rest)afval gebracht naar de Zeeuwse milieustraten in vergelijking met de rest van Nederland, resulterend in hogere exploitatiekosten.
- Er is onvoldoende ruimte op de huidige milieustraten om de verschillende wettelijk verplichte afvalstromen kwijt te kunnen;
- Het realiseren van mogelijkheden tot demontage en kringloop is een belangrijke manier de hoeveelheid (rest)afval op de milieustraten te verminderen;
- Om alle huidige milieustraten toekomstbestendig te maken zorgt dit naar inschatting voor een totale investering van 45 tot 140 miljoen[2].

[2] de kosten voor 13 nieuwe milieustraten compleet niveau in Zeeland worden door RHDHV ingeschat op totaal circa 45 miljoen. (13 milieustraten á 3,5 miljoen). Voor 13 nieuwe milieustraten compleet plus niveau worden de kosten ingeschat op totaal circa 140 miljoen (13 milieustraten á 10,7 miljoen).

Op basis van bovenstaande conclusies adviseert RHDHV om te onderzoeken of een regionale aanpak mogelijk is. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen 3 niveaus milieustraten:

1. Compleet plus, waarbij zoveel mogelijk afvalstromen (minimaal de huidige 29 afvalstromen) ondergebracht kunnen worden, incl. kringloop- en demontage activiteiten.
2. Compleet, milieustraten- Een volledig pakket met zoveel mogelijk afvalstromen (minimaal de huidige 29 afvalstromen).
3. Basis voor enkele (dicht bij huis) stromen als KCA, grof groen en puin

Vanwege de investerings- en operationele kosten is het niet realistisch om overal een Compleet (Plus) niveau milieustraat te voorzien. Bij de regionalisering is aandacht voor een goede bereikbaarheid van een volledig ingerichte milieustraat voor iedere Zeeuwse inwoner. Voor de gemeenten waar de milieustraten verdwijnen is flankerend beleid nodig, om ook daar een bepaald serviceniveau te bieden. Hierbij kan worden gedacht aan het inrichten van een servicepunt waar inwoners de veel voorkomende stromen kunnen inleveren. RHDHV voorziet in Zeeland 3 'compleet plus' milieustraten. Daarnaast wordt voorgesteld deze faciliteiten gezien ruimtelijke afstanden en de hoeveelheid inwoners per gebied aan te vullen met 6 met milieustraten 'compleet' (alle hoofdstromen) en daarnaast 3 'basis' faciliteiten voor enkele (dicht bij huis stromen) stromen als KCA, grof groen en puin.

Doel principe besluit

Om te komen tot een concrete uitwerking van deze voorgestelde constructie is nader onderzoek nodig waarbij per regio o.a. gekeken wordt naar randvoorwaarden voor de locatie, het kosten-, service- en milieueffect. Voordat uitvoering wordt gegeven aan deze uitwerking heeft het algemeen bestuur van O.L.A.Z. besloten eerst te inventariseren of de deelnemende gemeenten binnen de GR O.L.A.Z. de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van RHDHV en het principe van regionale spreiding van verschillende soorten milieustraten ondersteunen.

Met dit voorstel wordt u daarom gevraagd uw zienswijze naar voren te brengen over het principe van regionale spreiding. Een positieve zienswijze geeft het startsein om de regionalisering van de milieustraten in Zeeland verder uit werken.

Uw raad wordt concreet gevraagd:

1. Een zienswijze in te dienen op het voorstel van het dagelijks bestuur voor het principe van regionale spreiding van milieustraten in Zeeland, zoals bedoelt in het rapport RHDHV, te weten:
    a) Een milieustraat 'Compleet Plus' niveau (het betreft een circulair ambachtscentra die voldoet aan alle wettelijke eisen met eventueel aanvullingen als kringloopactiviteiten in Goes (De Bevelanden), Terneuzen en Vlissingen/Middelburg;
    b) Een milieustraat 'Compleet' niveau (het betreft een milieustraat die voldoet aan alle wettelijke eisen, aangevuld met functies als demontage van grof restafval) in Veere, Schouwen-Duiveland, Reimerswaal, Tholen, Sluis en Hulst;
    c) Een brengfaciliteit 'Basis' niveau (deze voldoen niet aan de wettelijke eisen, het gaat om inzamelpunten voor de meest voorkomende stromen op locaties waar de milieustraten worden verwijderd) in Kapelle, Borsele en Noord-Beveland;
2. Akkoord te gaan met het uitvoeren van nader onderzoek en uitwerking van regionale spreiding ten behoeve van definitieve besluitvorming.

Vervolg

Na de termijn voor het indienen van een zienswijze van uw raad zal het dagelijks bestuur een definitief voorstel principebesluit regionalisering aan het algemeen bestuur van O.L.A.Z. in december 2022 voorleggen ter besluitvorming. Afhankelijk van het besluit zal in 2023 nader onderzoek plaatsvinden naar onder andere de volgende onderdelen.

- Concrete uitwerking Compleet Plus niveau, Compleet niveau en Basisniveau (flankerend beleid) conform voorgesteld principebesluit
- Verwachte resultaten invoering regionalisering milieustraten
- Concrete kostenraming invoering regionalisering milieustraten
- Financieringsvoorstel verdeling kosten over de gemeenten

Omdat deze werkzaamheden deels door een extern bureau moeten worden uitgevoerd, zijn hieraan de nodige kosten verbonden. In de begroting 2023 van O.L.A.Z. is budget beschikbaar om deze werkzaamheden uit te voeren.

Bijlagen:

Bij dit voorstel is gevoegd:

1. Een samenvatting van het rapport Toekomstige milieustraten Zeeland van RHDHV;
2. Het rapport Toekomstige Milieustraten Zeeland van RHDHV, dd. 19 november 2020;
3. Memo/nieuwsbrief Ontwikkelingen milieustraat van 8 april 2021 aan de gemeenteraden;
4. De presentatie toekomst milieustraten gebruikt tijdens de regio bijeenkomsten voor bestuurders en raadsleden eind 2021.